

Het regeneratieve verhaal van Karel: hoe bio en bodemzorg hand in hand gaan

In het glooiende landschap van Stavele, in de Westhoek, bouwt Karel Dewaele (35) aan een toekomstgerichte landbouw. Sinds hij in 2019 het familiebedrijf van zijn vader Luc overnam – dat tot 2015 nog een gesloten varkensbedrijf was – legt hij steeds meer de focus op regeneratieve landbouw binnen zijn gemengde akkerbouwbedrijf. “Alles begint bij de bodem,” benadrukt Karel. We spraken met hem over de stappen die hij zette richting een meer regeneratieve aanpak, en welke inzichten hij graag met andere landbouwers wil delen.

Karel, hoe omschrijf jij je bedrijf?

Ik nam het bedrijf over van mijn ouders, een gangbaar akkerbouwbedrijf met een gesloten varkenstak. Ik ben altijd geboeid geweest door wat zich onder de grond afspeelt: het bodemleven, de rol van micro-organismen, hun interactie met planten, enzoverder. Voor ik het bedrijf van mijn vader overnam, werkte ik vier jaar als onderzoeker in het bio-proefbedrijf van Inagro. Daar groeide het besef: dit is wat ik zelf wil doen. Sinds 2017 trokken we de kaart van biolandbouw en schakelden we het bedrijf geleidelijk aan om.

De gangbare teelten die we nog hebben zijn granen zoals wintergerst en maïs, maar ook aardappelen. In bio telen we onder andere zomertarwe, quinoa, kikkererwten en verschillende mengteelten, zoals wintertarwe met veldbonen of zomerhaver met gele erwten. Daarnaast telen we ook biologische groenten voor de diepvriesindustrie, zoals boerenkool en hardkokende aardappelen. Voor de versmarkt telen we ook pompoen.

Pompoenperceel van Karel

We kunnen je ook een regeneratieve landbouwer noemen, wat betekent dat precies?

Regeneratieve landbouw slaat op het regenereren van de grond, het verhogen van de bodemvruchtbaarheid en rust op 5 kernprincipes: minimale bodembewerking, de bodem continu bedekt houden, zo veel mogelijk levende wortels in de grond, biodiversiteit stimuleren en integratie van dieren. Die laatste pijler is bij ons voorlopig nog niet aan de orde, maar wie weet komt daar in de toekomst verandering in.

Minimale bodembewerking: hoe pak jij dit aan?

Bodemgezondheid staat voor mij centraal. Al vijftien jaar ploegen we minder of helemaal niet meer, een proces dat we geleidelijk hebben doorgevoerd. Sindsdien probeer ik de bodem zo min mogelijk te verstoren. Wat goed zit, laat ik liever met rust. Dus ga ik nooit dieper werken dan nodig en beperk ik het aantal bewerkingen. Vorig jaar heb ik ook geëxperimenteerd met directzaai, waarbij je rechtstreeks in onbewerkte bodem zaait. Dat lukt niet overal, maar onder de juiste omstandigheden – zoals een stukgevroren groenbedekker en een goede bodemconditie – kan het heel goed werken.

Werkt niet-kerende bodembewerking altijd of blijft ploegen noodzakelijk?

Mijn ervaring is positief. Wij ploegen al jaren niet meer en ervaren daar juist veel voordelen van. Allereerst bespaar je flink op tijd en brandstof. Na een aantal jaren zie je bovendien dat de bodem sterk verbetert en dat je zonder te ploegen een zaaiklaar bed kunt aanleggen. Vooral onder minder gunstige weersomstandigheden merken we de voordelen. In natte jaren profiteren we van de natuurlijke drainage via onder andere wormengangen, waardoor onze velden beter bewerkbaar blijven. Maar zeker in droge jaren zien we de voordelen: onze gewassen presteren beter en ervaren minder snel droogtestress. Ik vind het indrukwekkend hoe snel de bodem weerbaarder wordt als je haar met respect behandelt.

Hoe vernietig je een doorlevende groenbedekker (zoals grasklaver) zonder ploegen of fyto?

Dat vraagt inderdaad wat aandacht. Sinds dit jaar gebruiken we een biomulchfrees als eerste bewerking. Op het eerste gezicht lijkt die op een klassieke frees, maar de messen snijden horizontaal en werken heel oppervlakkig (ongeveer vier centimeter). Zo komt de groene massa los aan het oppervlak en kan ze uitdrogen. Droog weer is daarbij cruciaal. Dit jaar lukte dat goed, terwijl dit in het natte voorjaar van vorig jaar een stuk moeilijker was. Daarna volgen we met lichtere en snellere bewerkingen, bijvoorbeeld met een precisiecultivator. Die zetten we soms ook in voor het zaaibed, naast de rotoreg.

Hoe zorg je voor levende wortels in de bodem?

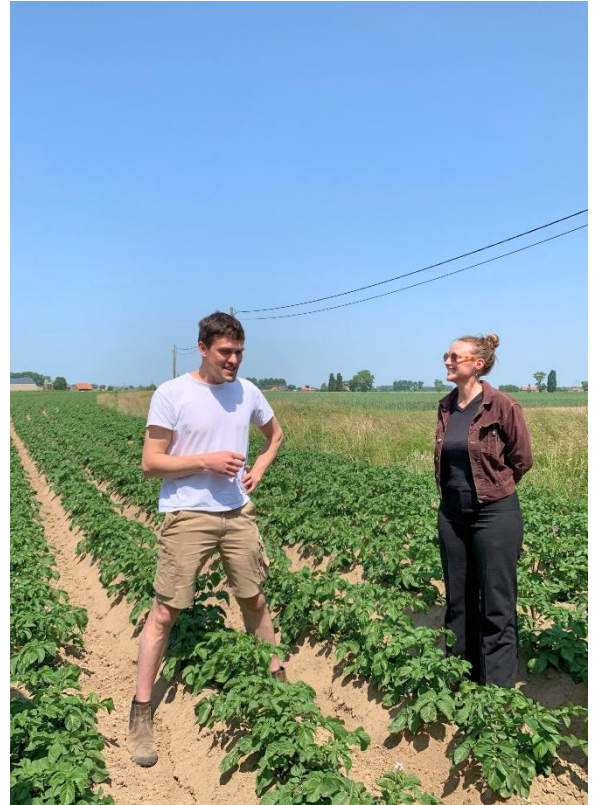
Dat vergt weloverwogen beslissingen. Allereerst proberen we de braakperiode zo kort mogelijk te houden: na de oogst zaaien we zo snel mogelijk opnieuw in. Ik ben ervan overtuigd dat het belangrijkste werk in de zomer gebeurt, vóór de teelt van het volgende voorjaar. Met groenbemesters leg je dan de basis voor een gezonde bodemstructuur en een goede stikstofvoorziening. Daarnaast is een doordachte teeltrotatie onmisbaar. In de biologische landbouw plan je rotaties strikter en denk je vooruit, met het oog op onkruiddruk en bodemverbetering. Deze denkwijze pas ik ook steeds vaker toe in onze gangbare teelten. Uiteindelijk voedt het ene het andere.

En hoe breng je meer diversiteit in je bedrijfsvoering?

We zaaien steeds een divers groenbedektermengsel, bestaande uit ongeveer tien verschillende soorten. Naast de bovengrondse diversiteit zijn vooral de verschillen in wortelstructuur belangrijk: sommige soorten hebben oppervlakkige en dichte wortels, anderen een diepe penwortel. Dit bevordert niet alleen de bodemstructuur, maar heeft ook een positief effect op het bodemleven. Ook in de teelten zelf streven we naar variatie: ruime rotaties over de jaren heen en experimenten met mengteelten. Bij tarwe met veldbonen zien we doorgaans een hogere financiële opbrengst dan bij monocultuur tarwe, al is de veldopbrengst zelf wel variabel.

Wat zijn jouw grootste uitdagingen?

Het weer blijft onvoorspelbaar en sommige technieken werken niet altijd zoals gepland. Dat kan frustrerend zijn, maar levert tegelijk waardevolle lessen op. Op de momenteel nog gangbare percelen werk ik vooral volgens de klassieke aanpak, dus met fyto en weinig mechanische technieken. De mix van biotechnieken op gangbare percelen werkt voor ons niet goed; de rendabiliteit laat het niet toe. Los daarvan blijf ik wel meer regeneratieve principes toepassen, zoals minimale bodembewerking, groenbemesters en mengteelten. Die principes kun je wel ook in gangbare teelten inzetten.

Landbouwer Karel en B3W-begeleider Zoë Borry

Tot slot: welke tip wil je meegeven aan andere landbouwers die twijfelen over de overstap naar een meer regeneratieve bedrijfsvoering?

Begin klein en per perceel. Laat je begeleiden, zoals ik kon bij Inagro. En experimenteer: wat gebeurt er als je op het ene stuk wél, en op het andere níét met die techniek behandelt? En vooral: vertrouw op je bodem. Als je erin investeert, krijg je er veel voor terug – in veerkracht, biodiversiteit en uiteindelijk ook in opbrengst. Dan zie je snel wat de natuur aankan.

Geïnspireerd door het verhaal van Karel?

Wil jij ook werk maken van regeneratieve landbouw? Neem contact op met onze B3W-begeleiders en ontdek welke ondersteuning mogelijk is voor jouw bedrijf:

zoe.borry@b3w.vlaanderen.be

anneline.brouckaert@b3w.vlaanderen.be

brecht.Catteeuw@b3w.vlaanderen.be